

ILIE-ȘTEFAN RĂDULESCU

Agramatisme

în limbajul cotidian

CUM VORBIM ȘI SCRIM CORECT

CORINT
EDUCAȚIONAL

Omagiu distinsei
prof. univ. dr. **Valeria Guțu Romalo**

SUMAR

CUVÂNT-ÎNAINTE 17

ABREVIERI ȘI SEMNE 19

I. ERORI GRAMATICALE (MORFOSINTACTICE)

1. Confundarea desinenței de plural „-e” cu „-uri” 21
2. Confundarea desinenței de plural „-uri” cu „-e” 23
3. Confundarea desinenței de plural „-i” cu „-e” 24
4. Confundarea segmentului final „-(a)tic” cu „-(a)tec” în scrierea unor substantive/adjective masculine 5
5. Omiterea articolului definit (enclitic) în scrierea, la N–Ac, a pluralului unor substantive masculine 26
6. Articulația, greșită, cu articol definit (enclitic) a regentului substantival („obiect posedat”), în locul folosirii morfemului genitival „al”/„a” în fața subordonatului atributiv („posesor”) 27
7. Acordul, greșit, prin atracție, al morfemului genitival „al”/„a” cu „posesorul”, pe care îl precedă 28
8. Dezacordul, greșit, al morfemului genitival „al”/„a”, folosit invariabil 29
9. Acordul, greșit, al morfemului genitival „al”/„a” fie cu „obiectul posedat”, fie cu „atributul” obiectului posedat. 30
10. Dezacordul cazual, în dativ, dintre nominalul (sau pronominalul) complement indirect și cliticul (forma pronominală neaccentuată) care îl dublează prin reluare sau anticipare 31
11. Utilizarea superfluă a morfemului proclitic „lui”/prepoziției „la”, în cazul G–D al unor nume de persoane feminine/nume comune. 33
12. Confundarea terminațiilor „-tor” cu „-toriu” (și invers) ori „-ar” cu „-ariu” (și invers) în scrierea unor adjective propriu-zise/substantivate 34
13. Omiterea articolului definit (enclitic) din pluralul unor adjective fie antepuse regentului substantival, fie cu valoare substantivală 36
14. Acordul, greșit, în gen și număr, la N–Ac, al unor adjective propriu-zise 37

15. Lipsa acordului, la G–D, al unor adjective de natură verbală (participială sau gerunzială)	38
16. Acordul, greșit, în gen, număr și caz, al unor forme flexionare ale adjectivului pronominal de întărire	40
17. Neglijarea acordului, în G–D, al unor adjective pronominale demonstrative (postpuse sau antepuse regentului substantival)	42
18. Acordul, greșit, în gen, al adjectivului pronominal nehotărât (de aproximație cantitativă) cu substantivul regent	44
19. Scrierea hibridă (neliterară) a adjectivului pronominal nehotărât în genitiv, din cauza contaminării flexiunii cazuale cu construcția prepozițională echivalentă	45
20. Utilizarea, greșită, invariabilă (asemenea unei conjuncții) a pronumelui relativ „care” (ignorându-i-se flexiunea cazuală de G–D).	46
21. Acordul, greșit, în gen și număr, atât al pronumelui relativ „care” (conector al unei subordonate atributive) cu substantivul care îi urmează, cât și al morfemului genitival „al”/, „a” cu substantivul care îl precedă (în propoziția regentă)	48
22. Neglijarea opoziției de gen la unele numerale cardinale/ordinale compuse cu „unu”, „doi” sau „doisprezece”	50
23. Confuzia dintre construcția prepozițională cu „a” a numeralului cardinal/fracționar și genitivul analitic cu morfemul „al”/, „a”	53
24. Utilizarea, greșită, în indicarea orei, a formei exclusive de masculin a numeralului cardinal „doi” sau a compuselor cu „doi” (inclusiv alte variante neliterare)	54
25. Confundarea flexiunii verbului „a părea” (și a derivatelor sale cu infinitivul în „-ea”) cu a verbelor cu infinitivul în „-e”	55
26. Confundarea flexiunii verbului „a plăcea” (și a derivatelor sale, precum și a altor verbe cu infinitivul în „-ea”) cu a verbelor cu infinitivul în „-e”	57
27. Confundarea desinenței de persoana a 3-a a prezentului și a sufixului de infinitiv al unor verbe cu infinitivul în „-a” cu cele ale verbelor cu infinitivul în „-ea”, „-e” sau „-i”	59
28. Confundarea flexiunii de indicativ, conjunctiv, condițional sau imperativ a unor verbe cu infinitivul în „-e” cu a verbelor cu infinitivul în „-ea”	60
29. Confundarea secvenței (sufix + desinență) „-ează”/, „-eze” cu „ø”/ „-ă”/, „-e” la prezentul indicativ sau conjunctiv al unor verbe cu infinitivul în „-a”	61

30. Confundarea desinenței „-ă”/„-e” cu secvența „-ează”/„-eze” (sufix + desinență) la prezentul indicativ sau conjunctiv al unor verbe cu infinitivul în „-a”	62
31. Confundarea secvenței „-ează” cu „-ază” (la persoana a 3-a/a 6-a a prezentului indicativ) la unele verbe cu infinitivul în „-a”	63
32. Confundarea sufixelor de prezent/imperfect „-ă”/„-a”, ale unor verbe cu infinitivul în „-a”, cu sufixele analoge „-e”/„-ea”, ale unor verbe cu infinitivul în „-ea”/„-e” (inclusiv a sufixelor gramaticale de infinitiv)	65
33. Confundarea, după „ș” și „z”, a secvențelor „-ează” cu „-ază” ori „-eală” cu „-ală” la prezentul indicativ al unor verbe cu infinitivul în „-a”	66
34. Confundarea sufixului „-esc” cu „ø” (și invers) la prezentul indicativ sau conjunctiv al unor verbe cu infinitivul în „-i”	68
35. Utilizarea greșită a unor verbe cu infinitivul în „-a”/„-i”, în a căror structură fonetică unele consoane (sau vocale) duble apar ca simple (și invers)	69
36. Utilizarea greșită a unor verbe cu infinitivul în „-a”, în care fie „o”/„oa” din radical se confundă cu „u”, fie desinența „-i” (la persoana 1 a indicativului prezent) se confundă cu același „u”, fie desinența „-e” (la persoana a 3-a/a 6-a a conjunctivului prezent) se confundă cu „-ie”	70
37. Utilizarea greșită (cu precădere la imperfect) a verbului hibrid (neliterar) „a vroi”	71
38. Utilizarea greșită, la mai-mult-ca-perfectul unor verbe, fie a unor desinențe nespecifice (analoge altor timpuri verbale), fie a unor forme fără elementul desinențial „-ră” la plural (forme învechite/populare)	73
39. Utilizarea greșită, la modul indicativ sau conjunctiv, a verbului impersonal și unipersonal „a trebui”	74
40. Dezacordul, în număr și persoană, dintre predicat/verb copulativ, aflat la plural, și subiect, la singular	76
41. Dezacordul, în număr și persoană, dintre predicat/verb copulativ, aflat la singular, și subiect, la plural	77
42. Dezacordul, la singular, al predicatului unei atributive relative cu pluralul substantivului (evocat de conectorul pronominal „care”)	79
43. Utilizarea greșită (în partea dreaptă a unor perechi coordonatoare corelative) a unor conjuncții, locuțiuni sau îmbinări libere copulative/disjunctive inadecvate	81

44. Utilizarea greșită (în partea dreaptă a unor structuri coordonatoare corelative) a unor conjuncții, locuțiuni sau îmbinări libere copulative inadecvate 82

II. HIPERCORECTITUDINI (HIPERURBANISME)

1. Hipergermanisme, hiperenglezisme și hiperfranțuzisme. 85
2. Utilizarea greșită, cu formă invariabilă de gen, număr și caz (N=Ac=G=D), a substantivului neologic „mass-media”/„media” 87
3. Articularea, superfluă, cu articol definit (enclitic), a pluralului N-Ac al unor substantive comune de genul masculin. 89
4. Articularea, superfluă, cu articol definit (enclitic), a pluralului de N-Ac al unor adjective postpuse regentului substantival masculin 90
5. Utilizarea superfluă a morfemului genitival „al”/„a” fie când regentul e articulat definit (enclitic), fie când e precedat de prepoziției cu dativul. 91
6. Acordul, greșit, în gen și număr, al formantului demonstrativ „cel”, când acesta face parte dintr-un superlativ relativ de natură adverbială 92
7. Neglijarea acordului, în G-D, al formantului „cel”/„cea” (din structura superlativului relativ adjectival) cu substantivul, antepus, pe care îl determină 94
8. Scrierea, nerecomandabilă, cu cifre, în loc de cuvinte, a numeralelor cardinale simple (până la „zece”) 95
9. Utilizarea, superfluă, a prepoziției „de” după numeralele cardinale de la 1 la 19 (care precedă substantivele determinate) 98
10. Utilizarea greșită a morfemului reflexiv în cazul unor verbe sau construcții verbale nonreflexive 99
11. Utilizarea greșită, cu trăsături flexionare proprii adjectivului, a unor adverbe de mod cvasiomonime 101
12. Confuzia dintre locuțiunea adverbială de relație „referitor (privitor) la”/„legat de” și gruparea liberă cvasiomonimă, cu valoare de adjectiv-atribut, „referitoare (privitoare) la”/„legată de” 103
13. Utilizarea greșită a unor locuțiuni adverbiale hibride, neliterare („de/pe final”, „la acest/acel moment”, „la/de la momentul” etc.) 104
14. Utilizarea greșită, ca un clișeu, a grupării „ca și” în locul prepoziției „ca”, pentru evitarea unei false cacofonii 106
15. Utilizarea greșită, sub formă invariabilă (indiferent de context), a grupării cvasilocuționale de relație „din punct de vedere”, ignorându-se varianta literară „din punctul de vedere (al)” 108

16. Acordul, greșit, la plural, cu substantivul ce-i urmează, fie al verbului „a privi” (din locuțiunea prepozițională de relație „în ceea ce privește”), fie al altor verbe din unele construcții prepoziționale 110
17. Confuzia dintre forma invariabilă a locuțiunii conjuncționale „dat fiind că” și gruparea analizabilă „dată fiind” 111
18. Neglijarea flagrantă, după tipare străine sau false abrevieri, a acordului în genitiv (sau dativ) al atributului (sau complementului), nume propriu, cu regentul său substantival (sau verbal) 112

III. REDUNDANȚĂ (SURPLUS INUTIL DE CUVINTE)

1. Utilizarea superfluă a conjuncției „și” înainte sau după adverbul „inclusiv” 117
2. Utilizarea superfluă a unor cuvinte sau expresii care anticipează, reiau sau adaugă concepte deja (ce vor fi) exprimate ori parazitare 118

IV. EXPRIMĂRI ELIPTICE ABERANTE

1. Elipsa nejustificată, influențată de tipare străine, a suportului–regent substantival (ori perifrastic), articulat, în G–D, al unei construcții cu atribut categorial (falsă apozitie) 121
2. Absența nejustificată a morfemului genitival „al”/„a”, care precedă substantive coordonate 124
3. Omiterea nejustificată a adverbului „atât” din structura conjuncțională coordonatoare (cu elemente corelative) „atât... cât și” 126
4. Omiterea nejustificată a corelativului adverbial „nu numai” din gruparea conjuncțională copulativă „nu numai (că)... ci/dar și” 127
5. Lipsa nejustificată a adverbului „nu” în corelație obligatorie cu „decât” (în circumstanțiale de excepție sau cumulative negative), înlocuit cu „doar”/„numai”/„exclusiv” în construcții afirmative 131
6. Omiterea nejustificată a prepoziției „de” din structura unor numerale cardinale (de la douăzeci în sus) sau din relația numerale–substantive determinate 132
7. Absența nejustificată a prepoziției „în” (din locuțiunea prepozițională „în funcție de”) sau a prepoziției „ca” (din locuțiunea prepozițională „ca urmare a”) 134

8. Omiterea nejustificată a prepoziției „pe” din structura complementului direct „pe care” (cu rol și de conector în subordonata atributivă introdusă). 136
9. Omiterea nejustificată a altor prepoziții (cu genitivul sau cu acuzativul) din structura unor grupări prepoziționale (ce determină un regent substantival/verbal). 138

V. ERORI DE TOPICĂ

1. „Numele și prenumele” (sau invers) în cartea de vizită a unei persoane sau a unei firme? 141
2. Fraze și grupuri sintactice redactate neglijent, ignorându-se coerența unui discurs logic 143
3. Reclame, anunțuri și informații ambigue sau ridicole ca formulare 145

VI. ERORI DE ORTOGRAFIE–ORTOEPIE

1. Nerespectarea, deliberat sau din ignoranță, a regulilor (elaborate de Academia Română) privind revenirea la grafia cu „â” și „sunt” 147
2. Rostirea/scrierea neglijentă a unor substantive în a căror structură fonetică consoana „s” este confundată cu „z” 149
3. Rostirea/scrierea neglijentă a unor substantive ce denumesc produse (sau localuri) cu caracter alimentar 151
4. Rostirea/scrierea neglijentă a unor substantive ce denumesc obiecte vestimentare sau de podoabă etc. 153
5. Rostirea/scrierea neglijentă a unor substantive ce denumesc obiecte și materiale de uz casnic, precum și termeni bisericești 154
6. Rostirea/scrierea neglijentă a unor substantive ce denumesc termeni administrativi și economico-financiar 156
7. Rostirea/scrierea neglijentă a unor substantive ce denumesc termeni sociali, medicali și culturali 159
8. Rostirea/scrierea neglijentă a unor substantive din domeniul turismului și al sportului 161
9. Rostirea/scrierea neglijentă a unor substantive ce oglindesc procese psihice sau fiziologice 162
10. Rostirea/scrierea neglijentă a unor substantive ce reflectă mediul politic sau militar 164
11. Scrierea neglijentă a unor grupuri ortografice cu cratimă (substantive grade de rudenie sau relații sociale + adjective posesive) 166

12. Scrierea neglijentă a unor grupuri ortografice cu cratimă (substantive grade de rudenie + adjective posesive) afectate de haploglie (suprimarea unei silabe similare cu o silabă vecină)	167
13. Scrierea neglijentă a unor adjective în a căror structură fonetică consoana „s” este confundată cu „z” (și invers)	168
14. Rostirea/scrierea neglijentă a unor adjective în a căror structură fonetică vocala „e” se confundă cu „i”	169
15. Rostirea/scrierea neglijentă a unor adjective în a căror structură grafică este suprimată, nejustificat, o literă (vocală sau consoană)	171
16. Rostirea/scrierea neglijentă a unor adjective în a căror structură grafică este adăugată sau intercalată, nejustificat, o literă (vocală sau consoană)	172
17. Rostirea/scrierea neglijentă a unor adjective a căror structură fonetică prezintă confuzii vocalice sau metateze (schimbări ale poziției sunetelor în cuvânt)	173
18. Rostirea neglijentă a unor numerale cardinale compuse	174
19. Rostirea/scrierea neglijentă a unor pronume (sau adjective) demonstrative, nehotărâte și reflexive	175
20. Rostirea/scrierea neglijentă a unor verbe în a căror structură fonetică consoana „s” este confundată cu „z”	176
21. Rostirea/scrierea neglijentă a unor verbe în a căror structură fonetică este suprimată, nejustificat, o literă (vocală sau consoană)	177
22. Scrierea neglijentă a unor verbe cu infinitivul în „-i”, vocală căreia fie i se adaugă un „-i” semivocalic superfluu, fie îi este ignorată formarea unui diftong cu aportul acestei semivocale	179
23. Rostirea neglijentă a unor verbe ale căror terminații (la persoana 1 singular a indicativului prezent) sunt tributare fonetismelor regionale	180
24. Rostirea neglijentă a desinenței sau a radicalului unor verbe tranzitive („a avea”, „a trimite”)	181
25. Rostirea/scrierea neglijentă a unor vocale din structura fonetică a anumitor verbe	182
26. Rostirea/scrierea neglijentă a unor verbe a căror structură fonetică este modificată prin epenteză (adăugarea unui sunet) ori prin diftongarea nejustificată a anumitor vocale	183
27. Rostirea/scrierea neglijentă a unor adverbe și locuțiuni adverbiale	185
28. Rostirea neglijentă a unor prepoziții simple și compuse	187

VII. CONFUZII DE SUBSTANTIVE MOBILE, DE PARONIME ORI DE PSEUDOSINONIME

1. Utilizarea greșită (devenită clișeu) a genului masculin în locul celui feminin, în cazul unor apelative (nume de profesii, demnități și calități politice) 189
2. Utilizarea (prin derivare improprie cu „-ă”) a unor apelative feminine, în locul unor substantive epicene cu formă unică de masculin/neutru (nume de profesii și demnități) 192
3. Confuzia dintre unele apelative feminine (derivate cu sufixul „-easă”) și omoloagele lor epicene cu formă unică de masculin (nume de profesii și demnități) 193
4. Confuzia dintre formele de G–D ale substantivelor „soră” (ca „grad de rudenie” și, respectiv, „infirmieră”) și „noră” 194
5. Atribuirea greșită de sensuri identice unor substantive paronimice (asemănătoare ca formă, deosebite ca sens) 195
6. Atribuirea greșită de sensuri identice unor false sinonime substantive 199
7. Atribuirea greșită de sensuri identice unor paronime adjectivale 201
8. Atribuirea de sensuri improprie locuțiunii adjectivale „așa-zis”/ „așa-numit” 203
9. Atribuirea greșită de sensuri identice verbelor „a servi” (sau „a da să mănânce”) și „a se servi” (sau „a lua să mănânce”) 204
10. Atribuirea greșită de sensuri identice verbelor „a consulta” și „a examina” 206
11. Atribuirea greșită de sensuri identice unor paronime verbale 207
12. Atribuirea greșită de sensuri identice unor false sinonime verbale 209
13. Confuzia dintre adverbul „maximum”/„minimum” (sau locuțiunea cu „la...”) și adjectivul „maxim”/„minim” (sau locuțiunea cu „la...”) 212
14. Utilizarea greșită a unor prepoziții divergente formal și semantic („de”, „de pe”, „din”, „în”, „datorită”) 214
15. Utilizarea greșită a prepoziției „pe” în locul prepozițiilor „cu”, „după”, „în”, „la” 215
16. Confuzia prepoziției „din” cu „dintre” în construcții atributive cu sens partitiv 216
17. Confuzia prepoziției „între” cu „dintre” în construcții atributive cu sens de reciprocitate 218

18. Confuzia dintre conjuncția disjunctivă „ori” și conjuncția adversativă „or”	219
VIII. ETIMOLOGII POPULARE	221
IX. NEOLOGISME LATINO-ROMANICE ȘI ENGLEZEȘTI PRONUȚATE GREȘIT	223
X. NEOLOGISME LATINO-ROMANICE ȘI ENGLEZEȘTI SCRISE GREȘIT	225
XI. ERORI DE ACCENTUARE	
1. Accentuarea greșită, pe „-i-”, a unor patronime (nume de familie) derivate din denumiri ale unor vechi meserii, ranguri etc.	227
2. Accentuarea greșită a unor toponime (nume proprii de locuri) românești și străine	229
3. Accentuarea greșită a unor substantive comune, adjective și verbe uzuale	230
XII. „INOVAȚII” LEXICALE (NEATESTATE DE NORMĂ)	
1. Utilizarea aberantă a unor substantive voit „originale”, create arbitrar sau după modele străine	233
2. Utilizarea aberantă a unor adjective (sau adverbe) voit „originale”, create arbitrar sau după modele străine	234
3. Utilizarea aberantă a unor verbe voit „originale”, create arbitrar sau după modele străine	235
INDEX DE AGRAMATISME	237
SURSE DE DOCUMENTARE (2010–2013)	253
BIBLIOGRAFIE ȘI SIGLE	254

CUVÂNT-ÎNAINTE

Cu un deceniu și jumătate în urmă, debutam, pe tărâmul „lingvisticii sincronice”, cu o lucrare de interes general privind uzul curent al limbii române: *Vorbiți și scrieți corect. Erori frecvente în limbajul cotidian* (Editura Teora, București, 1999), urmată de *Să vorbim și să scriem corect...* (Editura Niculescu, București, 2002; 2005) și *Erori flagrante de exprimare. Radiografie critică a limbajului cotidian* (Editura Niculescu, București, 2007), scrieri consacrate exclusiv abaterilor lexico-gramaticale și ortografice de la normele limbii literare. (Lor li se vor adăuga, între timp, trei dicționare consacrate pleonasmelor sau valorilor expresive, precum și două lucrări privind greșelile ce se comit în folosirea semnelor de punctuație și ortografice...)

S-ar putea pune întrebarea de ce revin totuși, cu această nouă carte, asupra abaterilor de la normă... Pentru că, în ultimii ani, asist, cu îndreptățită îngrijorare, la „deteriorarea” continuă a limbii și vorbite, și scrise, tot mai mulți oameni – de regulă, din medii pretins intelectuale și cultivate – exprimându-se neglijent: vocabularul le este din ce în ce mai sărac și plin de clișee; multe cuvinte, mai ales neologisme, sunt fie rostite „după ureche” (și false modele), fie adoptate din spirit de imitație, din snobism; sintaxa frazei este deseori „siluită”, după tipare străine, dispărând, alarmant, acordul casual sau prepozițiile (ceea ce duce, inevitabil, la forme eliptice aberante): normele gramaticale fie nu sunt cunoscute, fie sunt neglijate, de unde și dese fenomene de hipercorectitudine și de redundanță, precum și punctuația haotică, îndeosebi folosirea vigulei și a cratimei; multe expresii uzuale ori sunt formulate neîngrijit (estropiate fonetic sau tributare vorbirii regionale), ori sunt accentuate arbitrar, în disprețul oricăror reguli ortoepice; topica frazei este, uneori, distorsionată, ambiguă, până la ridicol; limbajul utilizat surprinde, nu rareori, pe ecrane, prin vulgaritate și indecență...

Ca un „corolar”: *Agramatismele în limbajul cotidian* nu este decât o posibilă „monografie” a curențelor limbajului nostru actual, limbaj „focalizat” prin intermediul mass-mediei, pe „scena” căreia se perindă, netulburați, numeroși reprezentanți ai celor mai instruite straturi ale societății românești...

Autorul

ABREVIERI ȘI SEMNE

Ac	= (cazul) acuzativ
bg.	= bulgară
cf.	= confer („compară cu”)
D	= (cazul) dativ
engl.	= engleză
et.nec.	= etimon necunoscut
f.	= feminin
fam.	= familiar
fig.	= figurat
fr.	= franceză
G	= (cazul) genitiv
germ.	= germană
it.	= italiană
înv.	= învechit
lat.	= latină
m	= masculin
muz.	= (în) muzică
N	= (cazul) nominativ
n.	= neutru
ngr.	= neogreacă
OD	= obiect/complement direct
OI	= obiect/complement indirect
p.ext.	= prin extindere
p.gener.	= prin generalizare
pers.	= persoană
pl.	= (numărul) plural
pop.	= popular
rus.	= rusă
sg.	= (numărul) singular
sil.	= silabă
sl.	= slavonă
sp.	= spaniolă
suf.	= sufix
tăt.	= tătară
tc.	= turcă

țig. = țigănească
ucr. = ucraineană
v. = vezi

- * = cuvânt neatestat, nereperat în limbă sau cu formă incorectă
- / = „sau” – separă variantele libere
- √ = marchează locul unei elipse
- < = provine din
- ∅ = realizare zero a unor desinențe (în flexiunea verbală)
- ~ = înlocuiește un element anterior (la nivelul rândului)

ERORI GRAMATICALE (MORFOSINTACTICE)

I. 1. CONFUNDAREA DESINENȚEI DE PLURAL „-E” CU „-URI”

- ✓ „aerodroame” sau „**aerodromuri**”?;
- ✓ „chibrite” sau „**chibrituri**”?;
- ✓ „furtune” sau „**furtunuri**”?;
- ✓ „implante” sau „**implanturi**”?;
- ✓ „monoloage” sau „**monologuri**”?;
- ✓ „profile” sau „**profiluri**”? etc.

Este un adevăr faptul că, în limba vorbită (mai ales), substantivele **neutre** cunosc, în ultimii ani, o tendință crescândă de a înlocui vechea desinență de plural „-uri” cu desinența „-e” în procesul de adaptare a unor neologisme, ceea ce nu înseamnă că „-uri” a fost definitiv înlăturată (ea păstrându-se în pluralul multor substantive atât de origine latină, cât și de origine slavă, maghiară sau turcească).

Oscilația dintre cele două desinențe („-e” și „-uri”) poate fi stopată, dacă atunci când au loc dubii se consultă un dicționar ortografic. Să ne oprim asupra câtorva exemple, culese din presa zilelor noastre (îndeosebi cea audiovizuală):

„Ce e un colaj? Să iei articole, fotografii, **abțibilde...**”, „Darămite să lipească pe ea **actibile** (sic!) ori să o zgârie...” (corect: „... articole, fotografii, **abțibilduri...**”, „Darămite să lipească pe ea **abțibilduri...**”, pentru că **abțibild** < germ. „Abziehbild” este un substantiv neutru al cărui plural se formează cu desinența „-uri”);

- „În urma bombardamentelor au fost atinse toate **aerodroamele** din Afganistan” (corect: „... au fost atinse toate **aerodromurile** din Afganistan”, **aerodrom** < fr. „aérodrome” având pluralul format cu aceeași desinență);
- „Sunt evidente măsurile de securitate ce s-au luat pe toate **aeropoartele** din lume”, „După un drum anevoios prin București, se mai întârzie și prin **aeropoarte**”, „Oamenii, cu timpul, au început să locuiască la oraș, în spații mari, cu **aeropoarte** mari” (corect: „... s-au luat pe toate **aeroporturile** din lume”, „... se mai întârzie și prin **aeroporturi**”, „... în spații mari, cu **aeroporturi** mari”, **aeroport** < fr. „aéroport” – idem);

- „Aici, o să batem, separat, **albușele**” (corect: „... o să batem, separat, **albușurile**”, **albuș** < „alb” + suf. „-uș” – idem);
- „75 de spitale trebuie transformate în **azile**” (corect: „... trebuie transformate în **aziluri**”, **azil** < fr. „asile”, lat. „asylum” – idem);
- „Cei mari fură porumb, fasole, **baloate** de paie sau lemne, după cele patru anotimpuri” (corect: „... **baloturi/baloți** de paie sau lemne, după cele patru anotimpuri”, **balot** < fr. „ballot” – idem);
- „La aterizare, avionul a agățat unul din (sic!) **cablele** stâlpurilor (sic!) de telegraf” (corect: „... a agățat unul dintre **cablurile** stâlpilor de telegraf”, **cablu** < fr. „cable” – idem);
- „Surprizele s-au ținut lanț la Madrid, în timpul **carnavalelor**” (corect: „... în timpul **carnavalurilor**”, **carnaval** < din fr. „carnaval” – idem);
- „Activitatea **cenacelor** literare este mult mai sporadică, din cauza dezinteresului factorilor culturali” (corect: „Activitatea **ceaclurilor** literare...”, **ceaclu** < fr. „cénacle”, lat. „cenaculum” – idem);
- „Aș dori să cumpăr cinci **chibrite** și un pachet de țigări” (corect: „Aș dori să cumpăr cinci **chibrituri**...”, **chibrit** < tc. „kibrit” – idem);
- „Mâine, noi, militarii, vom trage niște **chiolhane**...” (corect: „... vom trage niște **chiolhanuri**...”, **chiolhan** < tc. „külhan” – idem);
- „La noapte voi avea **coșmare**, aproape de «ursuleți»”, „C. Noica îmi spunea că nu-i plac **coșmarele**...” (corect: „La noapte voi avea **coșmaruri**, ...”, „... că nu-i plac **coșmarurile**...”, **coșmar** < fr. „cauchemar” – idem);
- „Nu știi ce s-a întâmplat la celelalte **festivale**” (corect: „... la celelalte **festivaluri**”, **festival** < fr. „festival” – idem);
- „Știi foarte bine că aici s-au băgat niște **fitile**” (corect: „... s-au băgat niște **fitiluri**”, **fitil** < tc. „fitil” – idem);
- „Pompierii au apelat la **furtune** pentru a stinge incendiul din maternitate” (corect: „Pompierii au apelat la **furtunuri**...”, **furtun** < tc. „hortum” – idem);
- „Am comandat, nu numai la Pitești, ci și la Timișoara, niște seturi de diagrame etc. pentru **goblene**” (corect: „... pentru **goblenuri**”, **goblen** < fr. „[manufacture des] Gobelins” – idem);
- „Activitatea pe **hipodroame**...” (corect: „Activitatea pe **hipodromuri**...”, **hipodrom** < fr. „hippodrome” – idem);
- „Violențele, bățiile, violurile, **incestele** erau la ordinea zilei” (corect: „... **incesturile** erau la ordinea zilei”, **incest** < fr. „inceste”, lat. „incestus” – idem);
- „De ce a luat subvenție pe **islaze** (sic!) în favoarea câtorva, și nu a tuturor? (corect: „De ce a luat subvenție pe **izlazuri**...?”, **izlaz** < bg. „izlaz” – idem);
- „De «tezaur» n-a mai fost loc în **monoloage**” (corect: „... în **monologuri**”, **monolog** < fr. „monologue” – idem);
- „În anii săi de existență, universitatea a funcționat cu diverse cursuri și **profile**”, „Orientarea fetelor către **profilele** realiste este o realitate”, „Bun, putem să ne uităm să căutăm diverse **profile**” (corect: „... cu diverse cursuri

și **profiluri**", „Orientarea fetelor către **profiluri** realiste...", „... să căutăm diverse **profiluri**", **profil** < fr. „profil” – idem);

- „În urma unor bătăi și **scandale** a ajuns la spital”, „Dl Constantin Niță nu are **scandale** majore” (corect: „În urma unor bătăi și **scandaluri**...", „... nu are **scandaluri** majore”, **scandal** < fr. „scandale”, lat. „scandalum” – idem);
- „Aici sunt piei și **stomace**” (corect: „... piei și **stomacuri**”, **stomac** < sl. „stomahŭ” – idem);
- „Contele de Zabala, la castelul părintesc, cu **șeminee**..." (corect: „... cu **șemineuri**...", **șemineu** < fr. „cheminée” – idem);
- „Am plecat la Cluj pentru că acolo am putut să înființez o clinică pentru **transplante** de rinichi...", „Băiatul meu este urolog și face **transplante** renale” (corect: „... o clinică pentru **transplanturi** de rinichi...", „... face **transplanturi** renale”, **transplant** < fr. „transplant” – idem).

I. 2. CONFUNDAREA DESINENȚEI DE PLURAL „-URI” CU „-E”

- ✓ „aragazuri” sau „**aragaze**”?;
- ✓ „baremuri” sau „**bareme**”?;
- ✓ „infarcturi” sau „**infarcte**”?;
- ✓ „pârâuri” sau „**pârâie**”?;
- ✓ „suveniruri” sau „**suvenire**”? etc.

„Concurența” dintre tendința conservatoare și cea inovatoare în grafia pluralilor unor substantive neutre, respectiv dintre desinențele „-uri” și „-e”, înclină, uneori greșit, spre scrierea cu „-uri”, cum ar fi „modeluri” (în loc de, corect, „modele”), „protocolori” (corect: „protocele”), „sedimenturi” (corect: „sedimente”), „țambaluri” (corect: „țambale”), „calapoduri”, „chiștocuri”, „clișeuri”, „conacuri”, „falimenturi”, „furnaluri”, „horoscopuri”, „ibricuri”, „jubileuri”, „matineuri”, „oceanuri”, „ostrovuri”, „parbrizuri”, „pardesiuri”, „plebiscituri”, „postamenturi”, „protesturi”, „rasteluri”, „sfredeluri”, „stigmaturi”, „tapeturi”, „târnăcopuri”, „templuri” (corect: „calapoade”, „chiștoace”, „clișee”, „conace”, „falimente”, „furnale”, „horoscoape”, „ibrice”, „jubilee”, „matinee”, „ocean”, „ostroave”, „parbrize”, „pardesie”, „plebiscite”, „postamente”, „proteste”, „rastele”, „sfredele”, „stigmat”, „tapete”, „târnăcoape”, „temple”).

În citatele de mai jos, selectate din mass-media, este vizibilă eroarea sus-amintită: „Cillit Bang pentru **aragazuri**... numai 9,99 lei” (corect: „Cillit Bang pentru **aragaze**...”), „Petrec câteva zile siropos-idilice înconjurat de clișee și **artefacturi** de un kitsch jenant” (corect: „... înconjurat de clișee și **artefacte** de un kitsch jenant”), „... chiar entitățile fruntașe se situează sub nivelul celor mai

slab dezvoltate state europene – ba chiar și sub **baremurile** din unele țări africane” (corect: „... – ba chiar și sub **baremele** din unele țări africane”), „**Cafernelurile**, dancierurile, **cabareturile** și bordelurile devin scene ale spionajului și prostituției și capcane pentru băștinașii naivi, în special pentru cei tineri...” (corect: „**Cafenelele**, dancierurile, **cabaretele** și bordelurile...”), „Altele erau atunci **costumurile**, ținuta, cârciumile...” (corect: „Altele erau atunci **costumele**,...”), „Nașterea prințului a fost întâmpinată cu **drapeluri** și salve de tun...” (corect: „... cu **drapele** și salve de tun...”), „Adevărul este că **făgașurile** pe care am pornit nu sunt dintre cele mai fericite...” (corect: „Adevărul este că **făgașele**...”), „Este vorba de un genocid, unul dintre cele mai înfiorătoare **genociduri** pe care le-a suferit omenirea...” (corect: „... unul dintre cele mai înfiorătoare **genocide**...”), „Un procentaj îngrijorător îl reprezintă cei care fac **infarcturi**...” (corect: „...cei care fac **infarctele**...”), „Pe lângă **masajurile** care mi s-au făcut, mi s-au dat și ceaiuri” (corect: „Pe lângă **masajele** care mi s-au făcut,...”), „Cu cât mai multe **mesajuri** cu care se confruntă în fiecare zi...” (corect: „Cu cât mai multe **mesaje**...”), „Datorită (sic!) secetei, pământurile se usucă, râurile devin **pârâuri**, **pârâurile**, firișoare de apă...” (corect: „Din cauza (...), râurile devin **pâraie**, **pâraiele**, firișoare de apă...”), „internări, **preinfarcturi** și scandaluri” (corect: „...internări, **preinfarctele** și scandaluri”), „La întoarcerea în țară, i-am adus câteva **suveniruri** și bibelouri...” (corect: „... i-am adus câteva **suvenire** și bibelouri...”), „Vanghelie i-a răspuns: «Lăsați-mă cu **testurile** lui Vadim Tudor»” (corect: „Lăsați-mă cu **testele**...”), „Tablourile pe care le vedeți sunt, de fapt, niște **tripticuri**...” (corect: „... sunt, de fapt, niște **triptice**...”).

I. 3. CONFUNDAREA DESINENȚEI DE PLURAL „-I” CU „-E”

- ✓ „bări” sau „bare”?
- ✓ „crățiți” sau „crățițe”?
- ✓ „feși” sau „feșe”?
- ✓ „hăini” sau „haine”?
- ✓ „itinerarii” sau „itinerare”?
- ✓ „monezi” sau „monede”? etc.

Dacă există, astăzi, substantive feminine al căror plural admite numai desinența „-i” („amenzi”, „cazărmi”, „cocini”, „datini”, „fani”, „fântâni”, „ginti”, „omizi”, „piersici”, „plăpumi”, „pricini”, „rogojini”, „străzi”, „streșini”, „tulpini” etc.) – cu această desinență apărând, incorect, în vorbirea familiară și populară, substantive ca: „beregăți”, „cârji”, „crămi”, „înghețați”, „săpi”, „sa-coși”, „tărăbi”, „telegămi”, „uliți”, „uzini” –, circulă în paralel și forme literare